

УДК 657

НОРМАТИВНА БАЗА ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ REGULATORY FRAMEWORK OF ACCOUNTING RECEIVABLES

ПЕНЗЕВА Ю.М., студентка*

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті здійснено дослідження нормативної бази стосовно обліку дебіторської заборгованості. Відображені міжнародні стандарти фінансової звітності. Облік дебіторської заборгованості регламентується П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», що дозволяє зробити аналіз і дослідити проблеми узгодження нормативних джерел з міжнародними стандартами.

Ключові слова: заборгованість, дебіторська заборгованість, нормативні документи, розрахунки з покупцями та замовниками.

The article deals with the normative sources of accounts receivable accounting. Displayed International Financial Reporting Standards are reflected Accounts receivable is regulated P(S)A 10 «Accounts receivable», which allows for analysis and explore problems harmonization of regulatory sources with international standards.

Key words: arrears, receivables, regulatory documents, record of payments to buyers and customers.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Однією з найважливіших складових діяльності сучасних підприємств є облік дебіторської заборгованості, а головним питанням у цьому контексті – узгодження нормативних джерел дебіторської заборгованості. Облік та аналіз дебіторської заборгованості завжди був і залишається актуальною проблемою для досліджень.

Головною метою діяльності підприємства є отримання максимального прибутку, і тому нормативні документи обліку дебіторської заборгованості повинні забезпечувати їх достовірною фінансовою інформацією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш вагомі дослідження питань обліку дебіторської заборгованості розкриті в наукових працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема таких, як: Білухи М.Т., Бутинця Ф.Ф., Стоуна Д., Хітчінга К., Білика М.Д. та інших. Але серед науковців-економістів залишається відсутньою єдність поглядів у вирішенні ряду теоретичних та практичних питань щодо обліку дебіторської заборгованості. Питання нормативно-правової бази обліку дебіторської заборгованості також потребує додаткового дослідження, внаслідок частого зміни законодавчої бази в Україні.

Формування цілей статті. Метою статті є дослідження регулювання обліку дебіторської заборгованості нормативно-правовими актами. Представлення сучасного стану дебіторської заборгованості з боку нормативних джерел, а також порівняння національних стандартів обліку дебіторської заборгованості з міжнародними стандартами.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні в Україні відбуваються істотні зміни, що стосуються соціальної, економічної і господарської діяльності підприємств. Це призводить до необхідності спостереження за нормативно - законодавчою базою України.

Перелік нормативно-законодавчих документів з обліку дебіторської заборгованості чималий, бо держава досить значну увагу спрямовує на формування нормативно-правового забезпечення. Основою здійснення всіх видів операцій є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. №996-XIV [1]. Також цей закон надає визначення такому поняттю як «зобов'язання». Відповідно до якого, зобов'язання - заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

* Науковий керівник – Поливана Л.А., д.е.н., доцент

Основними нормативно-правовими документами, які регламентують відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку є Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом МФУ від 8 жовтня 1999 р. за № 237 [2] та 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом МФУ від 30 листопада 2001 р. за № 559 [3]. Так, відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Відповідно до п. 4 П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу - дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.

Регулювання відносин між покупцями та замовниками наведено в Законі України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 р. № 1023-ХІІ [4], який регулює відносини між споживачами товарів, робіт, послуг і виробниками, виконавцями, продавцями, а також встановлює права споживачів. Загальні положення про надання послуг, де закріплено положення щодо договорів такого типу, регламентуються в «Цивільному кодексі України» від 16 січня 2003р. №435 [5].

Решта законодавчих актів розглядають дебіторську заборгованість як об'єкт податкового обліку. Так, П(С)БО та ПКУ дають різні визначення терміну «безнадійна дебіторська заборгованість» але сутність, яка полягає в самій назві: немає надії на погашення. Методику визнання безнадійної дебіторської заборгованості визначають в Наказі про облікову політику підприємства, бо в обліковій політиці вказано, який з альтернативних варіантів П(С)БО було обрано і має бути застосованим в подальшій практиці.

Але, якщо порівнювати українське П(С)БО, то МСФЗ не передбачає єдиного стандарту, що регулює облік дебіторської заборгованості. Питання щодо обліку дебіторської заборгованості регулюється міжнародними стандартами, серед яких: МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів». Так, за МСФЗ 1 «Подання фінансових звітів» дебіторську заборгованість деталізують з виділенням сум до отримання від торгових клієнтів, до отримання від зв'язаних сторін, авансів виданих та інших сум [6]. В МСФЗ 32 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» вказано, що дебіторська заборгованість визнається фінансовим активом - це будь-який актив, який є контрактним правом отримувати грошові кошти чи інший фінансовий актив від іншого підприємства [7]. Міжнародні стандарти відверто не вимагають відображення дебіторської заборгованості в балансі, за винятком резерву сумнівної заборгованості.

Так, критерії аналізу обліку дебіторської заборгованості за МСФЗ дещо відрізняються від українських національних стандартів. Досліджуючи сутність нормативних документів обліку дебіторської заборгованості в Україні і у зарубіжних країнах, помітно не однаково трактується поняття обліку дебіторської заборгованості, але сутність залишається незмінною.

Висновки. Отже, все вищевказане дає підстави вважати, що є чималий перелік нормативних джерел з обліку дебіторської заборгованості, який наведений не в повному обсязі, а тому має велике продовження. Здатність орієнтуватися серед різних нормативно-правових актів, які в свою чергу все ж таки суперечать один одному, і встигати ознайомлюватися з новими нормативними документами, внаслідок частої зміни законодавчої бази в Україні, допомагає правильно вести бухгалтерський облік на підприємстві, а також своєчасно здійснювати аналіз дебіторської заборгованості.

Література.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-ХІV. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом М-ва фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
3. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: затв. наказом М-ва фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

6. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Подання фінансових звітів»: виданий Радою з МСБО зі змінами станом на 01.01.2012 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.

7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 32 «Фінансові інструменти»: виданий Радою з МСБО зі змінами станом на 01.01.2012 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029.

УДК 338.65

ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE: TOOLS

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ІНСТРУМЕНТАРІЙ

UMEN CHENECHEREM FAVUR, student of Master*

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

The article analyses the directions of neutralization of the most significant threats to the economic security of the enterprise. It is determined that the basic principles of construction of the mechanism of economic security of the enterprise are: purposefulness, vertical subordination, accounting of diversity of interests of subjects of the enterprise at all levels of the hierarchy, information security, continuity, feedback, organization and consistency, legality.

Key words: *economic security of the enterprise, threats, tools, financial security, directions of neutralization of threats.*

У статті проаналізовано напрямки нейтралізації найбільш значимих загроз економічної безпеки підприємства. Визначено, що основними принципами побудови механізму економічної безпеки підприємства є: цілеспрямованість, вертикальна підпорядкованість, облік різноманітності інтересів суб'єктів підприємства на всіх рівнях ієрархії, інформаційну безпеку, безперервність, зворотний зв'язок, організованість і узгодженість, законність.

Ключові слова: *економічна безпека підприємства, загрози, інструментарій, фінансова безпека, напрямки нейтралізації загроз.*

Formulation of the problem. Current economic conditions necessitated changes in business strategy development, and therefore the first priority is to develop appropriate tools to ensure economic security. In terms of Ukrainian reality, any company needs this transformation management system that would implement a program of economic growth, increased economic security by creating a flexible response to external and internal threats to business development. As the accumulation of knowledge and experience was formed position according to which the instruments providing economic security must begin not with the diagnosis of its financial situation and the implementation of emergency measures to prevent the failure, and the choice of the mission, setting goals, forming and maintaining the proper level of strategic potential capable of for a long period to ensure competitive advantage in

* Supervisor – Antoschenkova V.V., Ph.D., associate professor